

HANGİSİNİ SEÇMELİ?

Kur'ân-ı Kerîm'in birçok yerinde geçmiş kavimlere, bazı Peygamberlere (a.s), çeşitli kişilere ve olaylara dair önemli kıssalar bulunmaktadır. Bu kıssalar, anlatımdaki 'örneklendirme' metoduna verilebilecek en etkili örneklerden olmalarının yanı sıra, o "eski olayların" iç yüzleri hakkında fikir sahibi olmamızı da sağlamaktadırlar. Ancak, geçmişten günümüze bir çok İslam âliminin belirttiği üzere bu örneklendirmelerde geçen olaylar, -haşa- birer tarihî hikaye olarak görülmeleri için değil; **"Tevhid, Nübüvvet, Haşır, Adalet ile İbadet"** şeklinde beliren Kur'ân'ın dört esasının ve gayesinin,(1) 'düşünenlerce' daha iyi anlaşılabilmesi için geçerler Kur'ân sayfalarında...

Örneğin Hz. Âdem, Musa, İbrahim, Yusuf, Eyyup aleyhimüsselam gibi; Ad, Semud, Lut (a.s) Kavimleri gibi ya da 'Bakara', 'Fil' veya Babil'e gönderilen iki 'görevli' vakaları gibi zikredilen daha birçok yer, olay ya da kişilik; tefsirlerin ve çeşitli eserlerin bin dört yüz küsur yıldır anlatmakla bitiremedikleri ince mesajlarla yüklüdürler.

Nitekim, Hz. Yunus aleyhisselam'ın kıssası da bunlardan birisidir. Ve vermekte olduğu pek çok dersin yanında bu kıssa, insanlar için bir ümit mesajı olarak da eşsiz bir değerdedir.

Bediüzzaman Hz. bu Kur'ânî kıssayı 'Birinci Lem'a' isimli eserinde zikrederken, Hz. Yunus aleyhisselamın, dünyevî bakış açımıza göre 'tam bir felaket' hali olan bir durum karşısında gösterdiği 'tam bir teslimiyet' tavrından, nefislerimize bazı dersler çıkarır. Üstelik insanın başına gelebilecek böylesi bir durumun bile aslında "gerçek felaketimiz" olamayacağını bizlere hatırlatır. **Şöyle ki;**

Gecenin karanlığında açık denize atılıp da kendisini yutan bir balığın karnında denizin dibine doğru çekilmekte olan bir insanı, **"birbiri üzerine binmiş kat kat karanlık perdeler"** gibi, pek çok karanlıklar kuşatacaktır...

Vakit gecedir en başta ve açık denizde gece, daha bir **'gecedir'**... İşte böylesi bir gece halinde denize atılan bir insanı suların karanlığı da kuşatmıştır üstelik. Dahası, bir balığın kendisini yuttuğu bu insan, balığın karnında ve denizin dibine doğru yol aldıkça 'aydınlığın nurundan', bu dünyadaki kurtuluş ümitlerinden de uzaklaşmaktadır...

İşte **'böylesi bir halin karanlığını'** daha da koyulaştıran gecenin, denizin ve balığın karnının getirdiği o üst üste karanlıklar, neticede o insanın sadece bedenini 'karanlıkta' bırakabilirler...

Ve elbette ki bu gibi müsibetler, insan için en fazla fanî hayatının son bulmasına

sebepler olmaktan öteye bir zarar veremezler.

Ancak, dinî ve imanî hakikatleri dinlememe ve bu hakikatlerin duyulmasını engellemeye çalışan her türlü 'geceden' uzaklaşmama gibi perdelerin insana getirdikleri asıl karanlıklar ise: İnsanın ebedî bir Nur'dan mahrumiyeti ve dolayısıyla da 'ebedî bir hayatta kaybedenlerden olması' riski gibi, o önceki fani felaketle kıyasa dahi gelmeyecek derecede dehşetli, ebedî bir hasarettir, ebedî bir yıkımdır, bir hüsrandır!...

Yani Üstad Hz., balığın bizzat hayata kasetmesinde bizlere, asıl tehlikeli balığı şu satırlarıyla haber verirken; deniz, gece, balık gibi aydınlığa perde tüm 'sembollerin' bizim dünyalarımıza vuran izdüşümleri hakkında uyarılar yapar aslında. Ve bunu da ahireti elde etme yolunda insanlığa mâni olmaya çalışan diğer bütün sebeplere işaret ederek gerçekleştirmekle, bu kıssanın da -haşa- bir 'eski zaman' hikayesi olmadığını dersini de verir bizlere:

“Bizim hevâ-yı nefsimiz, hûtumuzdur; hayat-ı ebediyemizi sıkıp mahvına çalışıyor. Bu hût, onun hûtundan bin derece daha muzırdır. Çünkü onun hûtü yüz senelik bir hayatı mahveder. Bizim hûtumuz ise, yüz milyon seneler hayatın mahvına çalışıyor.” (2)

Bundan dolayı, bu dünyadan azîz olarak ayrılabilme gibi bir duası ve ideali olan herkesin dert edindiği şeylerin de en başında gelmektedir insana ahiretini unutturan 'o perdelerle mâni olmak'; ve insanı imanî noktada zafiyete, hatta münafıklık tehlikesine düşüren o 'karanlık sebeplerden' kaçınmak...

Ancak, bu konuda belki de asıl önemli mesele şudur:

Böylesi mühim duyarlılıkları kısmen de olsa edinebilen ve tehlikenin farkına vararak, kurtuluş yolunda ilk adımı atmayı 'her an kollayan' inananları, o ubudiyet yolundan alıkoymak için 'bu yola oturarak' hep fırsat kollayan, çok sinsî düşmanlar bulunmaktadır...(3)

Çünkü "harekete geçmeyi" hep arzuladılar da, o inananları; o 'ilk samimi adımı' atmaktan alıkoymak için ardı ardına ne tuzaklar, ne pusular sıraya koyduklarından dolayı düşmandırlar onlar!..

Ve artık hedefte **“zamane inananları”** gibi nispeten daha 'kolay yemler' değil; din ile alakasını ilerletmeye, iman hakikatlerini anlamaya ve dinini yaşamaya karar veren 'samimî' hakikat talipleri vardır..

İşte böylesi bir durumda, insana daimî düşman olarak yetecek olan şeytan ve adî mertebesindeki bir nefis (ve yardımcıları) hemen, **insana kendi varlıklarını da**

unutturarak, ‘çaktırmadan’; hakikatlere giden yolda uçurumlar ve kör kuyular açma telaşına düşerler!...

O tuzakların belki de en başta geleni ise: **Yeis ve ümitsizlik hastalığıdır..**

Kişi kendisini bir inanan olarak görmesine rağmen taatini ve kulluğunu yetersiz görmesinden kaynaklanan bir umutsuzluktan dolayı, aynı kişinin: **‘amele ve taate muvaffak olamayan azaptan korkar, ye’se, umutsuzluğa düşer’** tarifiyle tanımlanması halidir... (4)

‘Benden adam olmaz, yazıklar olsun bana!’ deme tuzağıdır.

Belki her defasında nefse ve şeytana mağlup olunarak, **‘Bunca günahla kurtuluşum olmaz, ne yüzle af dileyeyim?’** deme pususudur...

Ancak ne var ki bu umutsuzluk, her yanını alevlerin sardığı bir insanın, bir kibrit çöpü kuruluşuna bürünmesi halidir aslında!...

Ya da tamamen, tüm heybetine karşı aslında yüreksiz olan bir düşmana karşı, daha baştan teslim-i silahta bulunma gafletidir.

Ve belki de en önemlisi: ‘Sınırlarını’ ve mahiyetini hakkınca tahmin etmeye asla muktedir olamayacağımız derecede geniş bir şefkatin ve rahmetin kuşatıcı vaatlerinden umut keserek, o rahmetin Sahibini o vaadinde -haşayalanlama ve o rahmetin genişliğini de inkar etmiş olma cahilliğidir!..

Çünkü en başta, Kelâm-ı İlâhî’de:

“Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin; zira kâfir kavimden başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez.”(5) ve;

“...işte onlar benim rahmetimden ümitlerini kesmişlerdir ve onlar için acıklı bir azab vardır.”(6)

gibi ayetlerde buyrulan manaya muhalefetten dolayı, bir inkar, bir yalanlama ya da bir cahillik olmaktadır ümitsizlik !...

Hem, şuurumuzun ve cimri insafımızın sınırlarıyla anlayamayacağımız bir cömertlikte olmalıdır ki o rahmet, aceleci davranarak umutları tüketmek; O Merhamet Sahibince, rahmetindeki sınırsızlığa inanmamak sayılmaktadır...

Hem şu noktayı da gözden kaçırmamalıyız ki, **Tek Hakikî Ümit Kaynağımız;** fani, nâkis ve özünde umut bağlamaya değmez şeylere hep umudumuzu bağlayarak

“haddi aşmamıza” (ve böylece her defasında bu umutlarımızın söndüğünü görmemize) rağmen, bize yine de

“De ki: 'Ey haddi aşarak (çok günah işleyerek) nefislerine karşı israf etmiş olan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.'”(7)

vaadiyle merhamette bulunuyorsa, gerçekten nankörlüktür ve bu vaadi yalanlamaktır o umutsuzluk...

Evet, **“Ümit kesmeyin!”** emrine düpedüz itaatsizlik ederek ‘kalbi boğma’dır ve bu şekilde şeytanın bir ‘ince’ oyununa gelme cahilliğidir bu durum!.. Zira şeytan ve itaatkarları, dünyaya yönelme söz konusu olduğunda insanları sürekli heveslendirip, onları hep dünya peşinde koşmak adına nice umutlara boğarlarken; ahiretini umursayan ve ebedî hayatını da kurtarmak için çabalayan (ve özellikle de, çabalama kararı alan) her mü’mine ise, ha bire umutsuzluk telkin etme gibi **“vicdansızca”** -ve aslında kendi içinde çelişkili- bir oyun daha oynamaktadırlar!..(8)

İşte şükürler olsun ki,

“Onun için ümidi kesmeyin de başınıza azab gelmeden önce tövbe ile Rabbinize yönelin ve O'na teslim olun. Sonra kurtulamazsınız...”(9)

gibi İlahî Fermanlar, vaad ettikleri rahmetten dolayı, ‘insan olan insanlar’ için bu oyunu bozmaktadırlar...

Hız. Yunus aleyhisselamın, başına gelen dehşetli vaziyette dahî ümidini kaybetmeden, o vaziyeti netice veren sebeplerin de yaratıcısı olan Rabb-i Rahîmine samîmi bir ilticada ve duada bulunması da bizlere gösteriyor ki: **Ne kadar ‘ekstrem’ ve sıkıntı verici olsalar dahi, ne dünyevî sıkıntılarımızda umutsuzluğa kapılarak ‘yolumuzu şaşırma’ hakkımız var; ne de, insana bir ömür boyu manen azap çektirecek derecede rahatsız edici günahlara sahip olsak bile, kalbimizi ‘kendi elimizle’ boğup, rahmetten yana umutsuzluğa kapılmaya hakkımız var!..**

Tıpkı diğer Kur’ânî kıssalarda bizlere örnek gösterildikleri üzere, Hız. Âdem’in, Hız. Eyyub’un, Hız. İbrahim’in, Hız. Musa’nın ya da diğer Rehberlerimiz aleyhimüsselamın,

yaşadıkları sıkıntılar karşısında umutsuzluğa kapılmamaları gibi...

Tıpkı Hz. Muhammed aleyhissalatü vesselamın, canlarına kastetmiş, eli silahlı düşmanlarıyla maddeten ancak bir örümcek ağı mesafesinde kalmalarına rağmen, böylesi bir durumda bile yol arkadaşına:

“Hüzne kapılma, elbette Allah bizimle beraberdir.”(10)

şeklinde hitapta bulunabilmesi gibi...

Bütün bunlardan dolayı bizler de, örneğin Hz. Nuh aleyhisselam'ın, uzun ve tarif edilemez derecedeki sıkıntılı hayatına rağmen; umutsuzluğun insanı taşıyacağı uçurumlara karşı ölüm döşeğindeyken bile:

“Ey Oğulcağızım! Kalbinde zerre ağırlığınca, rahmetten ümit kesilmiş olarak kabre girme! çünkü dalalete düşmüş kimseden başkası, Allah'ın rahmetinden ümit kesmez.”(11)

diyerek, evlatlarına ve aslında iman noktasında “kardeşleri” sayılan tüm inananlara yaptığı bu önemli nasihate, candan bir ümitle muhatap saymalıyız kendimizi...(12)

Müslümanların içine düşmüş oldukları bu ümitsizlik 'belasına' karşı, devrinin çilekeşlerinden M. Akif merhumun şu dizeleri konuyu ne de veciz bir şekilde özetlemekte:

**“Bırakın mâtemi, yâhu! Bırakın feryadı;
Ağlamak fâide verseydi babam kalkardı!
Gözyaşından ne çıkarmış? Niye ter dökmediniz?
Bâri müstakbeli kurtarmaya bir azm ediniz.
Ye'se hiç düşmeyecek zerrece imanı olan,
Siz sâde derdi bulun, sonra kolaydır derman.” (13)**

İşte bu belanın dehşetinden dolayı, ümmetin büyük çilekeşi Bediüzzaman Hz. de Müslümanları, gerek fert olarak nefislerine karşı yapacakları mücahedelerinde; ve gerekse de toplum olarak verilmesi gereken ıslah ve ikmal çalışmalarında, o illete düşmemeleri konusunda uyarmaya çabalamıştır hep.

Örneğin **Risale-i Nur'un bir çok yerinde, insanın iç alemine şeytanın vereceği en tehlikeli desiselerden biri olarak ye's gösterilirken; Alem-i İslam'ın, görünürdeki bu maddî mağlubiyetini netice veren 'hastalıklarını' teşhis; ve ardından da bu hastalıklara reçeteler sunma bâbında da yine ye'sin zararlarına dikkat çekilmektedir.**(14)

Velhasıl, bunca ihtardan ve ikazdan (ve belki daha da önemlisi müjdeden) dolayı; bir yandan, gaflete devam ederek lakayd bir şekilde 'yelkenleri' yalancı rüzgarlarla şişirmekle selamete çıkamayacağımızı anlamış olmalıyız; diğer yandansa:

“Sana gelen her iyilik Allah'tandır. Başına gelen her kötülük de nefsendendir.”(15)

ayetinikazıyla, aslında Allah'tan bir lütuf olan salih amelimize güvenip de o rahmeti 'garanti' görme ukelâlığını yaşamamalıyız!...

Açık denizlerde küreksiz, bir başımıza kalsak bile; **rotamızda istikamet üzere kalmaya çabaladığımız ve asla yelkenleri suya indirmediğimiz müddetçe**, rahmetin selametli yellerinin bizi sahile taşıyacağına dair inancımızdan asla şüpheye düşmemeliyiz...

Bize düşen asıl görev, bizi günahların karanlığına çeken her türlü sebepten ötürü, veya ümitsizlik ya da gurur aşıl原因an her türlü icraatımızdan dolayı tevbe zırhına bürünmektir. Zira çalacağımız o rahmetin kudret kapısından başka maddî- manevî tüm sebeplere hükmedebilecek *-haşa-* hiçbir kapı yoktur ki, o dertlerimize hakkıyla derman bulunabilsin.

Hem 'insanlık' tarihi, Hz.Ömer gibi, Bişr-i Hafî gibi, Fudayl bin İyaz ve daha binlercesi gibi; önceleri **“dibe vurmuş”** bir halde olmalarına ve bir zamanlar en umut kesilecek bir vaziyette bulunmalarına rağmen, zamanla imanda zirvelere çıkarak, insanlığı hala aydınlatabilen irade, sabır ve vicdan kahramanı nice 'güneşlere' şahitlik etmektedir... İşte, Cenâb-ı Hakk fazl-ı kereminden:

“Ey Müminler! Hepiniz toptan Allah'a tövbe ediniz ki, felaha (kurtuluşa) eresiniz.”(16) ve:

“Ey iman edenler, Allah'a (kesin) nasuh bir tövbe ile tövbe edin. Olabilir ki, Allah sizin kötülüklerinizi örter ve altından ırmaklar akan cennetlere sokar. O gün Allah, Peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri küçük düşürmeyecektir.”(17)

gibi ayetleriyle; meleklerin aksine günah işleyebilecek yapıda yaratıldığımız için, bizlere tevbe etmek gibi bir 'kurtuluş kapısını' gösteriyorsa eğer, bizler de o 'akıl sahipleri' gibi, geçmiş günahlarımızın bizleri 'kesinlikle helak edeceği' şeklindeki o şeytanî 'ümitsizlik kuyusuna' düşmeden;

“Günahtan tövbe eden kimse, hiç günahı olmayan kimse gibidir.”(18)

müjdesine sarılmalı; **günah işlemeye meyyâl tüm hevesimize rağmen**, bu yolla günahlardan arınma ümidini hep muhafaza etmeliyiz!... (Şükürler olsun O Rabb-i Rahîmimize ki, bizleri tövbe ederek af olunabilme gibi benzersiz bir nimete de mazhar kılıyor...)

O halde ümit konusunda iki seçeneğimiz var:

Ya, 'yandım, bittim, kül oldum' diye umutsuzluğa kapılarak asıl yanmanın ne olduğunu (maazallah) bir gün öğreneceğiz ya da ne olursa olsun, samimî tövbelerimizle ve taatimizle o rahmete mazhar olabilme umudumuzu asla yitirmeden “mücâhedemize” hep devam edeceğiz.

Seçim bizim!..

Sultan-ı Zülcemâl, bizleri her türlü umutsuzluktan, hele hele af ve mağfiretten umut kesme karanlığına düşmekten muhafaza buyursun ve bizlere, çokça tövbe edebilme yolunda kolaylıklar ihsan eylesin, amin.

Kaynakça:

1. İşârat-ül İ'câz, Envâr Neşr., İst.1986, s.12. Kur'ân'daki bu dört temel maksadın özetle geçtiği yerlerden birisi olarak, özellikle Lokman Sûresi'ne bakmak yerinde olacaktır.
2. Lem'alar,Envâr Neşr., İst.1986, s.6.
3. **"Dedi ki: "Madem öyle, beni azdırdığından dolayı onlar(ı insanları saptırmak) için mutlaka senin dosdoğru yolunda (pusu kurup) oturacağım."** (Araf Sûresi-7/16)
4. Mesnevî-i Nuriye, Envâr Neşr., İst. 2004, s.65.; Üstad Hz., bu izahının devamında ise, ileriki aşamalarında ye'sin açabileceği tehlikelere de şöyle işaret eder: **"Böyle bir me'yusun gözüne, dinî mes'elelere münafi edna ve zayıf bir emâre, kocaman bir bürhan görünür. Böyle birkaç emâreyi elde eder etmez, diğer emârelerin sâikasıyla ilân-ı isyan ederek İslâm dairesinden çıkar, şeytanın ordusuna iltihak eder."** bk. aynı yer.
5. Yusuf Suresi-12/87.
6. Ankebût Suresi-29/23.

7. Zümer Suresi-39/53

8. Konu hakkındaki bazı önemli tespitler için bk. M.KARABAŞOĞLU, 'Kur'ân'la Bir Gün', Karakalem Derg.,S.11,s.48.

9. Zümer Suresi-39/54

10. Tevbe Suresi-9/40; M. LINGS (E.SİRACEDDİN), Hz. Muhammed'in Hayatı, Çev. N. ŞİŞMAN, İnsan Yay., İst. 2006, s.132.

11. M. Asım KÖKSAL, Peygamberler Tarihi,1.C ,TDV Yay., Ankara 2005, s.106.

12. Hz.Nuh aleyhisselama, kendisine inanmayan oğlunun, "Ey Nuh, o senin ehlinde değildir. Çünkü o sâlih olmayan bir amel sahibidir" (Hûd sûresi-11/46) İlahî ikazıyla evladı sayılamayacağını bildirmesiyle; "Ancak mü'minler birbirinin kardeşidir" (Hucurat Suresi-49/10) Ayet-i Kerimesini birlikte ele alacak olursak, diyebiliriz ki: Hakınca iman etmeyen birisi neseben 'Peygamber evladı' da olsa, hakikatte o Zâtların bir yakını değildir; ve buna mukabil ayrı bir ırktan da olsa bir mü'min, aslında o Zâtların kardeşi olma şerefine sahip birisidir... Bundan dolayı bizler de, hakınca iman eden mü'minlerden olarak o Hazretlere kardeş olabilme ümidine ve duasına hep sahip olabilmeliyiz inşaallah.

13. M. Akif ERSOY, Safahat, Çağrı Yay., İst. 2006, s.172.

14. Şeytanın, 'iç alemdeki' ye's tuzağı hakkında Üstad Hz.: "Şeytanın en tehlikeli bir desisesi şudur ki: Bazı hassas ve sâfi-kalb insanlara, tahayyül-ü küfrîyi tasdik-i küfürle iltibas ettiriyor. Tasavvur-u dalâleti, dalâletin tasdiki suretinde gösteriyor. Ve mukaddes zatlar ve münezzeh şeyler hakkında gayet çirkin hatıraları hayaline gösteriyor. Ve imkân-ı zâtîyi imkân-ı aklî şeklinde gösterip, imandaki yakînine münâfi bir şek tarzını veriyor. Ve o vakit o biçare hassas adam, kendini dalâlet ve küfür içine düştüğünü tevehhüm edip imandaki yakîninin zâil olduğunu zanneder, ye'se düşer, o yeisle şeytana maskara olur. Şeytan hem ye'sini, hem o zayıf damarını, hem o iltibasını çok işlettirir; ya divane olur, yahut "Her-çibâd-âbâd" der, dalâlete gider. " Lem'alar,Envâr Neşr.,İst.1986,s.74; Afâkî-dış alemdeki ye's tuzağı hakkında ise Üstad Hz.,Şam Emevî Câmiinde verdiği hutbesinde: "..bizi maddî cihette kurûn-u vustada durduran ve tevlaf eden altı tane hastalıktır. O hastalıklar da bunlardır:" deyip, daha ilk sırada: "Ye'sin (ümitsizliğin) içimizde hayat bulup dirilmesi"ni sayar... Tarihçe-i Hayat, Envâr Neşr., İst.1989, s.89.

15. Nisa Suresi-4/79.

16. Nur Suresi- 24/31.

17. Tahrim Suresi- 66/8. Ayet-i Kerîmede geçen "Nasuh" ifadesinin, günahlara karşı tam bir pişmanlıkla ve o günahların tekrar işlenmeyeceğine dair samimi bir niyetle yapılacak tevbe ile anlamını bulacağı açıktır. Çünkü 'çokca nasihat veren' anlamına gelen bu kelime ile, yapılması istenilen o samimî ve kesin tevbenin, tevbe sahibine nasihat da verir bir yapıda olmasının gerekliliğine dikkat çekilmiş olsa gerektir. M. Kurt.

18. İbn Mâce, Sünen, Zühd Bl.,4250.